

ת"פ 21841/02/20 - מדינת ישראל, יחידת תביעות שלוחת נתניה נגד פלוני

בית משפט השלום בנתניה
ת"פ 21841-02-20 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני	כבוד השופטת, סגנית הנשיא זהר דיבון סגל
בעניין:	מדינת ישראל
המאשימה	יחידת תביעות שלוחת נתניה נגד פלוני
הנאשם	ע"י ב"כ עוה"ד אודי עמר

גזר דין

1. הנאשם הודה בהתאם להסדר טיעון דיוני בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע בתקיפה סתם של בן זוג לפי סעיפים 379 + 382(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
2. כחלק מהסדר הטיעון הדיוני התבקש שירות המבחן להכין תסקיר בעניינו של הנאשם ולהעביר המלצותיו לבית המשפט. התסקיר מגולל את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם, התייחסותו לעבירה, גורמי הסיכון והסיכוי לשיקום. בסופו של הליך אבחון ומשום שהנאשם שלל נזקקות טיפולית בתחום האלימות הזוגית ובתחום האלכוהול, לא נוצר פתח להתערבות טיפולית. לצד זאת, המליץ שירות המבחן על השתתפות עונש הרתעתי צופה פני עתיד.
3. בין הצדדים לא גובשה הסכמה לעניין העונש שראוי שיושת על הנאשם וכל צד טען בעניין זה כראות עיניו וכמיטב שיקול דעתו המקצועי.
עובדות כתב האישום המתוקן
4. ביום 30.11.2019 בסמוך לשעה 01:34 התגלע ויכוח בין הנאשם לרעייתו ואם שתי בנותיו (להלן: המתלוננת) על רקע רצונה לקחת את הקטינות לכנסיה.
5. בנסיבות אלו, תקף הנאשם את המתלוננת בכף שדחף בידיו בחלק האחורי של ראשה, כתוצאה מהמכה נהדפה המתלוננת על הקיר, בהמשך המתלוננת התיישבה והנאשם דחף אותה בפניה. עקב מעשיו של הנאשם נגרמה למתלוננת חבלה בדמות אדמומיות מתחת לעין שמאל.

6. הנאשם בן 42, נשוי ואב לשתי בנות קטינות (6 ו-9), עובד כסדרן בסופרמרקט מזה כחצי שנה נכון לכתובת התסקיר ומתגורר עם משפחתו בנתניה. הנאשם נולד באריתריאה למשפחה ממוצא נוצרי, שם גויס לשירות חובה בצבא המקומי וסיים לאחר כ-11 שנים. לדבריו, במסגרת שירותו שם, נחשף למצבים קשים וכן איבד שניים מאחיו במהלך הלחימה. הוריו בשנות ה-70 לחייהם, עובדים כחקלאים ומתגוררים באריתריאה. עוד מסר הנאשם לשירות המבחן כי לאחר שחרורו, ברח לסודן ושם התגורר כשנתיים במחנה פליטים. בהמשך בשנת 2009, הצליח להיכנס לישראל באופן בלתי חוקי ונעצר בימ"ר "ניצנים". לאחר כשבועיים שוחרר ועבר להתגורר בתל אביב עם שותפים. בשנת 2012 קיבל אישור שהייה קבוע וויזת עבודה ועבר להתגורר בנתניה. בשנת 2013 נישאה לאשתו, המתלוננת, ונולדו להם שתי בנות.

7. מעיון בגיליון רישומו הפלילי אותה עת נראה כי זוהי הרשעתו היחידה בפלילים. באשר למערכת היחסים עם המתלוננת, מסר כי מאז 2009 מכירים ומנהלים מערכת יחסים תקינה וחיובית. הנאשם תיאר את עצמו כמי שמקיים קשרים חברתיים בעוד המתלוננת תוארה כמופנת ונוטה להישאר בבית. הוא תיאר כי חווים מחלוקת בנוגע לילדים כשהמתלוננת פועלת לפי הדרכת הכנסייה בעוד שהוא פועל לפי השקפת עולמו. כן תיאר כי בתקופה עובר למעשה בגינו נותן את הדין, ניסתה המתלוננת לפתוח מספרה אך נאלצה לסגור אותה בשל קשיים כלכליים ובירוקרטיים. לדבריו היא חשה מרמור ודיכאון שפגעו ביחסים והוא חש מתוסכל שלא הצליח לסייע לה ולשפר את מצב רוחה. לדבריו, מנהלים קשר חיובי ומתקשים בניהול תקשורת פתוחה.

8. באשר לביצוע העבירה, הנאשם קיבל אחריות על ביצוע. לדבריו באותה תקופה למדה המתלוננת קורס ערב בכנסייה, עקב כך היה אחראי על הטיפול בקטינות בשעות הערב. השניים חוו ריחוק והתקשו לדבר באופן פתוח וקרוב. במועד ביצוע העבירה מסר כי בילה במסיבת יום הולדת עם חבר יחד עם הבנות מבלי שהמתלוננת נוכחת. כאשר חזרה הביתה, ביקשה מהנאשם להחזיר את הבנות הביתה. על אף שהן היו עייפות, היא ביקשה להעיר אותן ולקחת אותן לכנסייה, לתפילת לילה מיוחדת שחלה לקראת החג. הוא התקשה להבין מדוע לא שיתפה בתוכניתה וניסה לשכנע אותה לוותר בשל השעה המאוחרת. בשלב מסוים הוויכוח הפך לקולני והוא ניסה לעצור את המתלוננת לצאת מהבית, אחז בידה והיא התנגדה ולכן תפס בראשה והיא נהדפה לאחור וראשה פגע בקיר. לדבריו, מיד התרחק וויתר על הניסיון למנוע ממנה ללכת. הנאשם מסר כי שתה אלכוהול באותו היום אך לדבריו לא היה שיכור ושלל כל בעייתיות בתחום זה. הנאשם הביע חרטה על שנהג באלימות ומסר כי פעל באימפולסיביות מתוך רצון להגן על בנותיו. לתחושתו המתלוננת כעסה עליו משום שחזר מהאירוע באיחור ורצתה לפגוע בו. עוד לדבריו הוא אינו חווה עצמו כבעל דפוסים אלימים, אלא שהיה אירוע חריג בשעת לילה מאוחרת והוא היה עייף והתקשה לרסן את עצמו. לדבריו, לאחר האירוע חש כעס כלפי המתלוננת והם העדיפו שלא לשוחח על המקרה ולכן גם לא התנצל בפניה.

9. שירות המבחן התרשם מנזקקות טיפולית בתחום האלימות במשפחה ולכן הציע לנאשם להשתלב בטיפול במרכז לשלום המשפחה בנתניה אך הוא שלל נזקקות לטיפול וכן הביע עמדתו כי אין מקומה של המדינה להתערב בענייניו האישיים וכי הוא והמתלוננת יכולים לפתור את בעיותיהם בכוחות עצמם. לצד זאת התקשה לתאר כיצד פותרים את בעיותיהם והוא מסר כי אינו מעוניין לפרט באשר למערכת היחסים כיום. שירות המבחן פעל ליצור קשר עם המתלוננת אך האחרונה מסרה כי עסוקה בעבודתה ובהמשך אף לא הייתה זמינה.

10. שירות המבחן התרשם כי הנאשם והמתלוננת מקיימים יחסי תלות ונעדרים עורף משפחתי בישראל. להערכת שירות המבחן, תפיסות פטריארכליות מצד הנאשם, קושי במצבי תסכול, אימפולסיביות וקשיים בתקשורת בין אישית של הנאשם, עומדים בבסיס ביצוע העבירה. עוד התרשם שירות המבחן מיחס חשדני מצד הנאשם כלפי הרשויות.

11. בין גורמי הסיכוי, מנה שירות המבחן את היותו הנאשם נעדר עבר פלילי, תפקוד תעסוקתי והורי תקין, לקיחת אחריות והאפקט ההרתעתי של ההליך המשפטי. מנגד, בין גורמי הסיכון מנה את חומרת המעשה, נטייתו של הנאשם להתנהגות אימפולסיבית ותוקפנית במצבי תסכול, קשייו בריסון עצמי, קשייו בניהול תקשורת פתוחה עם המתלוננת, קשייו בהבעת אמפתיה ובהתבוננות אודות מצבו ודפוסיו, שלילתו כי זקוק לטיפול ולפי דבריו, ברקע לביצוע העבירה היה תחת השפעת אלכוהול. אחר כל אלו, לא מצא שירות המבחן כי נפתח פתח להתערבותו ולא היה בידו לבוא בהמלצה טיפולית בעניין הנאשם.

תסקיר מבחן מיום 9.8.2022

12. בתקופת הדחייה נפגש שירות המבחן עם המתלוננת, מדובר באישה בת כ-38 עובדת במספרה. היא הביעה חשש שעלולה לפגוע בנאשם ובילדיהם המשותפים ולכן התייחסה בצמצום לשאלות. המתלוננת תיארה את הקשר בינה לנאשם כתקין ללא התמודדות עם קשיים חריגים. בהתייחס לעבירה תיארה כי באותה תקופה הייתה מעורבת בפעילות בכנסייה וראתה חשיבות רבה לקחת גם את ילדיה לשם לקראת החג שחל באותו מועד. היא ציינה כי לאחר שהנאשם התנגד ליציאתם לכניסה החל ויכוח שהסלים לשימוש באלימות פיזית הדדית במהלכה נפגעה בראש. לדבריה, חשה צורך לפנות למשטרה על מנת להציב לנאשם גבול ברור ולהתנהגותו ולהבהיר לו שאינו יכול להחליט עבורה בעניינים החשובים לה גם אם מדובר בילדיהם המשותפים. לדבריה, היה מדובר באירוע חריג ובדרך כלל הם מקבלים החלטות משותפות בנוגע לילדים. עוד מסרה כי מאז משתדלים שלא להגיע להסלמה של העימותים ביניהם. המתלוננת התקשתה לפרט מעבר לכך באפשר לאופן בו פותרים את הוויכוחים ביניהם כיום ומסרה כי אינה רואה צורך בהתערבות גורמים חיצוניים בקשר ביניהם מאחר ומצליחים להסתדר בצורה טובה בדרך כלל. המתלוננת מסרה כי אינה זוכרת אם הנאשם היה שתוי אותו ערב אך בדרך כלל אינו שותה באופן מופרז ואינה רואה בבעייתיות בצריכת האלכוהול שלו.

13. שירות המבחן התרשם כי המתלוננת מודאגת מהשפעת ההליך המשפטי על מערכת היחסים ורואה בעצמה כאחראית לתוצאותיו ועל כן חששה לשתף עם שירות המבחן פעולה. שירות המבחן שוחח עם הנאשם טלפונית אך הלה מסר כי אינו מבין מדוע נדרשת פגישה נוספת והוא אינו סבור שזקוק לטיפול ומסר כי הבין מעורך דינו כי עליו להגיע לפגישה נוספת. תואמה עבורו פגישה נוספת אליה לא הגיע, לא עדכן ואף לא יצר קשר עד למועד הגשת התסקיר.

14. שירות המבחן סיכם כי במהלך תקופת הדחייה ולאחר פגישה עם המתלוננת התחזקה התרשמותם לפיה מדובר במערכת יחסים זוגית המאופיינת בתלותיות הדדית וניכר כי הנאשם מחזיק בעמדות פטריארכליות. לצד זאת התרשם שירות המבחן כי ההליך הפלילי מהווה גורם מרתיע שכן מאז לא נפתחו תיקים נוספים ובני הזוג מצליחים להתמודד עם הקשיים באופן תקין. מכיוון שהנאשם שלל נזקקות לטיפול בתחום האלימות הזוגית ובתחום ההתמכרויות לא נפתח פתח להתערבות טיפולית והומלץ על עונש של מאסר על תנאי שיהווה עונש מרתיע ומציב גבול.

15. המאשימה בטיעוניה הפנתה לערכים המוגנים שנפגעו כפועל יוצא ממעשיו של הנאשם, ובהם זכותה של המתלוננת לשלמות גופה, בריאותה ושלמות נפשה. חומרה ייתרה ביקשה המאשימה לראות בתקיפה שבוצעה בין כותלי ביתה ומצד בן זוגה על רקע עניין פעוט, רצונה של המתלוננת לפעול לפי אמונתה ותוצאות המעשה. מטעמים אלו עתרה לקביעת מתחם ענישה בין 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד לשנת מאסר וענישה נלווית. עתירה זו תמכה המאשימה בפסיקה.

16. באשר לקביעת העונש בגדרי המתחם, זקפה המאשימה לטובת הנאשם את גילו, נסיבותיו האישיות, העדר הרשעות קודמות ולקיחת האחריות, מנגד, הפנתה לתמונה המורכבת המשתקפת מתסקיר המבחן, מערכת היחסים הזוגית מאופיינת ביחסי תלות, הנאשם מחזיק בעמדות פטריארכליות ושולל כל צורך בטיפול. על כן ולנוכח רמת הסיכון להישנות העבירות, לדעת המאשימה, אין התאמה בין תוכנו של התסקיר לבין המלצתו הסופית ועונש של מאסר על תנאי אינו הולם את נסיבות המעשה והעושה.

17. מטעמים אלו, העונש הראוי לנאשם, כך לדברי המאשימה, הוא עונש מאסר בן 4 חודשים, מאסר מותנה וקנס. המאשימה תמכה עמדתה בפסיקה.

18. ההגנה בטיעוניה לא חלקה על הערכים המוגנים בהם פגע הנאשם אך הסתייגה מהמתחם שהציגה המאשימה וטענה כי הוא מחמיר יתר על המידה ואינו משקף את מדיניות הענישה הנהוגה. בסקירת נסיבות העבירה, נטען כי מדובר באירוע חד פעמי קצר, שאינו נמצא ברף חומרה גבוה, כך גם לא תוצאותיו. כן נטען כי יש לקחת בחשבון את דברי המתלוננת לקצינת המבחן לפיהם הייתה אלימות הדדית. בא כוח הנאשם תמך עמדתו בפסיקה, והדגיש כי במקרים דומים הציגה המאשימה עמדה שונה ביחס לגבולות מתחם הענישה ולטעמו ללא כל הבחנה עניינית ממקרה דנן.

19. בא כוח הנאשם לא חסך במאמץ לשכנע את בית המשפט כי יש להשית על הנאשם עונש צופה פני עתיד, למרות שהנאשם שולל נזקקות טיפולית ולמרות שהנאשם בחר שלא להתייבץ בפני הממונה ואף הביע בגילוי לב כי לא מעוניין לבחון אפשרות ריצוי עונש בדרך של עבודות שירות. בתוך כך הפנה לגילו של הנאשם, העדר הרשעות קודמות, ההודאה, לקיחת האחריות, עמדת המתלוננת ומצבה הבריאותי, הפגיעה הצפויה לנאשם ולמשפחתו מעונש מאסר אפילו בדרך של עבודות שירות. כן הפנה לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות והעדר מעורבת נוספת בפלילים. הוסיף וביקש בא כוח הנאשם שלא לזקוף לחובת הנאשם את הסירוב להשתלב בהליך טיפולי. מכיוון שהעדר הסכמה נובעת מהבדלי תרבות כמו גם מהקושי של שירות המבחן לרתום הן את הנאשם והן את המתלוננת להליך שכזה. בא כוח הנאשם אף הפנה לעיקרי דוח ועדת דורנר שדנה בין היתר על חוסר האפקטיביות בעונשי מאסר קצרים, בפרט בעניינים של נאשמים נעדרי עבר פלילי.

20. מטעמים אלו, העונש הראוי לנאשם, כך לדברי בא כוחו, הוא עונש המצוי בתחתית המתחם לו עתר, דהיינו, עונש הרתעתי צופה פני עתיד.

21. הנאשם בדברו האחרון אמר את הדברים הבאים: "אני מבין את הסבר של ביהמ"ש שעתירת המאשימה היא לעונש מאסר שיכול וירוצה בדרך של עבודות שירות, אני לא רוצה לעשות עבודות שירות גם אם המשמעות שבית המשפט יגזור עליו מאסר בפועל...שמעתי שהיא אמרה שכל האירוע ב-2019 המשטרה אמרה לי לא להיכנס לבית, לאחר מכן באתי הביתה לאשתי והילדים ולא קרה שום דבר. אני קשה לי ללכת לעבודות שירות אם אתם חושבים שיש בעיה עם אשתי".

דיון והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

22. מתחם העונש ייקבע בהתאם לעקרון ההלימה ותוך מתן משקל לערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, מידת הפגיעה בהם ולמדיניות הענישה הנהוגה, והכל בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.
23. הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו ממעשיו של הנאשם הם זכותה של המתלוננת לכבוד, להגנה על חייה ושלמות גופה וזכותה לשלוות נפש ותחושת ביטחון. אלימות במשפחה היא בעיה חברתית אקוטית ובעלת פנים רבות, היא חוצה מגדרים, מעמדות ופוגעת ללא הבדל בשכבות שונות באוכלוסייה. תופעה זו הפכה להיות חזון נפרץ במחוזותינו והיא גובה מחיר כבד מקורבנות העבירה, ועל כך נכתב כבר רבות.
24. תפקידו של בית המשפט במאבק בתופעה זו הוא בהטלת עונשים מרתיעים, על מנת להעביר מסר, הן לעבריין האינדיווידואלי, והן לעבריינים הפוטנציאלים ולחברה כולה, כי אין החברה טולרנטית להתנהגויות מעין אלה. ראו מיני רבים, רע"פ 340/21 מסרי נ' מדינת ישראל (28.1.2021) בו נקבע:
- "כפי שהודגש לא אחת, יש לנקוט במדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה כלפי עבירות אלימות במשפחה - ואלימות בין בני זוג בפרט - על מנת למגר תופעה נפסדת זו. זאת, בין היתר לנוכח הקושי הקיים לעיתים בחשיפת עבירות אלו, המבוצעות בהסתר מאחורי מפתן הדלת; הפגיעה הקשה שהן מסבות לתחושת הביטחון של בני המשפחה - וקורבנות המעשים בפרט; והחשש מהסלמת המעשים באופן העלול אף לסכן את חיי בני המשפחה, ובהם בת זוגו של התוקף (ראו והשוו רע"פ 1884/19 פלוני נ' מדינת ישראל (14.3.2019))".
25. וכן ראו ע"פ 3011/17 פרץ נ' מדינת ישראל (31.1.2019):
- "שנת 2018, אשר הסתיימה לפני שבועות אחדים בקול זעקה מרה, לימדה כי ממשות הסכנה הנשקפת לנשים מאלימות במשפחה איננה נחלת העבר. במהלך שנה אחת בלבד נרצחו 26 נשים על ידי בני זוגן וקרוביהן - נתון מצמרר המשקף מציאות חברתית קשה עמה לא ניתן להשלים. בית משפט זה עמד, וחזר ועמד, על החשיבות העליונה של מיגור תופעת האלימות נגד נשים על ידי בני זוגן, בין השאר באמצעות ענישה מחמירה ובלתי מתפשרת".

מדיניות הענישה הנהוגת

26. בטרם נדון בפרטי המקרה הקונקרטי, תוצג פסיקה שיש בה ללמד על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות

- אלימות במשפחה וזאת ככלי עזר ושיקול בקביעת מתחם העונש הראוי. בעבירות מסוג זה, אפשר למצוא מנעד של עונשים החל ממאסרים מותנים ועד מאסרים בפועל והדבר תלוי כמובן בנסיבות המעשה והעושה. חלק מהמקרים שיובאו להלן חמורים בהרבה מעניינו של הנאשם וחלקם פחות. הדבר כמובן נלקח בחשבון ומבוצעות ההתאמות הנדרשות. חרף חוסר הזהות בין המקרים אפשר להבחין כי על רקע התגברות מעשי האלימות נגד נשים והמחיר הכבד שמשלמות נפגעות העבירה, ניכרת מגמת החמרה ברורה בענישה, גם כאשר מדובר בנאשמים נעדרי עבר פלילי.
27. רע"פ 7660/19 פלוני נ' מדינת ישראל (21.11.2019) - המבקש הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות איומים ותקיפה סתם. עבירת האיומים בוצעה כלפי גרושתו וחברותיה, ועבירת התקיפה סתם בוצעה כלפי בן הזוג של אחת מהחברות, לאחר שהנאשם לא הצליח ליצור קשר עם גרושתו על מנת לתאם החזרת בתו הקטנה לרשותה. המבקש נעדר הרשעות קודמות, נדון לשלושה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות ועונשים נלווים. ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת הרשות לערער;
28. רע"פ 3077/16 פלוני נ' מדינת ישראל (2.5.2016) - המבקש הודה והורשע בתקיפת בת זוג, "דחף את המתלוננת לעבר המיטה, משך בשערה, סובב את גופה, וכופף את גופה לעבר הרצפה בעודו אוחז בצווארה". בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שנע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו על דרך של עבודות שירות ועד לארבעה עשר חודשי מאסר לצד ענישה נלווית. נשקלו נסיבות לקולה, הנתק שבין הנאשם למתלוננת והעדר הרשעות קודמות, ולחומרה היעדר הבעת חרטה מצד המבקש. על המבקש נגזר עונש מאסר בן שישה חודשים לצד רכיבי ענישה נוספים. ערעור לבית המשפט המחוזי על חומרת העונש נדחה. בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון נדחתה והודגש הצורך בגינוי חריף של מעשי המבקש ועל ענישה שתהולם את חומרתם (הוצג על ידי המאשימה);
29. רע"פ 303/16 טלקר נ' מדינת ישראל (13.1.2016) - המבקש הורשע בהתאם להודאתו בתקיפת בת זוג בכך שדחף את רעייתו, אשר כתוצאה מכך מעדה ונפלה על הרצפה. מיד לאחר מכן בעט בה הנאשם בעודה מוטלת על הרצפה. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שנע בין מאסר על תנאי ועד שנת מאסר בפועל. שירות המבחן המליץ על עונש מוחשי ומציב גבולות. על הנאשם הושתו חמישה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד רכיבי ענישה נוספים. ערעור לבית המשפט המחוזי נדחה, וכך גם בקשת רשות לערער, תוך שנקבע כי עונשו של המבקש נמצא על הצד המקל ביחס לחומרת מעשיו;
30. ראו גם עפ"ג (מרכז) 38706-12-21 סבתהו נ' מדינת ישראל (7.3.2022); עפ"ג 63660-03-22 שגית לוי נ' מדינת ישראל (20.6.2022); עפ"ג 45513-05-22 מרמלשטיין נ' מדינת ישראל (30.10.2023) - הוצג על ידי המאשימה; עפ"ג 1616-12-20 (מחוזי מרכז) פיקדו נ' מדינת ישראל (15.2.2021); עפ"ג (מרכז) 40581-08-20 אלולו נ' מדינת ישראל (17.11.2020); עפ"ג (מרכז) 22674-12-19 אבו סלימאן נ' מדינת ישראל (25.2.2020); ת.פ (רחובות) 11561-05-20 מדינת ישראל נגד עסיס (13.9.2021); ת"פ (ראשל"צ) 18575-07-19 מדינת ישראל נ' פלוני (26.01.2020); ת.פ (רחובות) 69862-09-16 מדינת ישראל נ' פלוני (19.2.2018); ת.פ 28285-02-19 מדינת ישראל מ' פלוני (11.4.2022); ת.פ 15032-08-18 מדינת ישראל נ' פלוני (6.2021); ת"פ (ראשל"צ) 35469-02-19 מדינת ישראל נ' ממן (30.5.2021); ת"פ (ראשל"צ) 18575-07-19 מדינת ישראל נ' פלוני (26.01.2020); ת"פ (ראשל"צ) 15864-11-16 מדינת ישראל נ' חלפון (22.1.2019).
31. להשלמת הפרק העוסק במדיניות הענישה המקובלת, אוסיף כי ההגנה הפנתה לפסקי דין נוספים אך לא מצאתי כי הם דומים באופן מובהק למקרה שלפניי. על מנת שלא להלאות אתיחס לשניים מפסקי הדין. הראשון - ת"פ 55511-12-21 מדינת ישראל נ' BERYP WELDEGRIMA - בניגוד לעמדת המאשימה נקבע מתחם ענישה בין מאסר

על תנאי ועד ל-8 חודשים ומיקם את העונש בתחתית המתחם. שלא כבענייננו, ההגנה כלל לא ביקשה לקבל תסקיר מבחן. בהקשר זה מצאתי להעיר, כפי שהערתי להגנה בטיעונים לעונש, באם לפי עמדתה מתחם הענישה מתחיל במאסר על תנאי ולדעתה יש למקם את הנאשם בתחתית המתחם, יש רק לתהות מדוע היה צורך בקבלת תסקיר מבחן, בפרט שהנאשם הצהיר כי אינו מעוניין בכל הליך טיפולי. השני - ת"פ 54214-03-19 מדינת ישראל נ' GARRA-NIZLI - בית המשפט גזר את דינו של הנאשם לעונש של מאסר על תנאי בהתאם להסדר טיעון אליו שגובש בין הצדדים. עיון בגזר הדין מעלה כי ישנם הבדלים בולטים מענייננו, בין השאר רמת מסוכנות נמוכה והעובדה כי המתלוננת והנאשם נפרדו. ככלל פסקי דין בהן הוצגה הסכמה אינם יכולים לשמש מדד לקביעת מתחם הענישה, שכן לא בהכרח פרושים כלל הנתונים בפני בית המשפט.

32. מכל מקום, יש לזכור כי בסופו של דבר מדיניות הענישה הנוהגת היא פרמטר אחד בלבד ממכלול שיקולים שבית המשפט שוקל בבואו לקבוע את גבולות מתחם העונש ההולם.

33. עתה לבחינת העבירה ונסיבותיה. הנאשם פגע במי שהיא רעייתו ואם שתי בנותיו, בזכותה היסודית והטבעית לכבוד, לשלמות גופה ובטחונו. מקריאה של סעיף החיקוק המייחסת לנאשם עבירה של תקיפה סתם אפשר לטעות ולחשוב כי מדובר במעשים קלים באופן יחסי, אך העיון בעובדות כתב האישום מלמד כי ההפך הוא הנכון. העבירה בוצעה בין כותלי הבית, במקום בו אמורה לחוש המתלוננת תחושות ביטחון ומוגנות, וזאת על רקע מחלוקת שנתגלעה בין הצדדים בנוגע לטיפול בקטינות. לאור התנגדות הנאשם כי הקטינות יתלוו למתלוננת לכנסייה לקחת חלק באירוע חגיגי לקראת החג. הנאשם הפר את האמון ששרר בין בני הזוג, הוא הפעיל את כוחו על המתלוננת שמבחינה פיזית חלשה ממנו, היכה אותה, דחף אותה בידיו בחלק האחורי של הראש ומעוצמת המכה נהדפה המתלוננת על הקיר. למותר לציין כי פוטנציאל הנזק של מכה מעין זו הוא רב. הנאשם לא חדל ממעשיו הרעים, וכאשר התיישרה המתלוננת, דחף אותה בפניה.

34. לשירות המבחן מסר הנאשם כי הוא חזר בשעת לילה מאוחרת לאחר שבילה עם הקטינות במסיבה והיה נתון תחת השפעת אלכוהול. עוד ציין כי ברקע לביצוע העבירות תקופה משברית בין הזוג, לאחר שהנאשם נשא בנטל הטיפול בקטינות בשעה שהמתלוננת למדה לימודי ערב בכנסייה. המתלוננת מסרה לשירות המבחן כי אף היא נהגה באלימות נגד הנאשם.

35. לנתונים אלו שהם אינן חלק מעובדות כתב האישום המתוקן לא נתתי משקל בקביעת המתחם. אזכיר, הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והוכרע דינו, משמע, לא נותרו מחלוקות עובדתיות הנדרשות להכרעה. התשתית העובדתית המפורטת בכתב האישום המתוקן היא המהווה בסיס לגזר הדין. כל טענה אחרת החורגת מעובדות כתב האישום ואינה בבחינת עובדה מוסכמת על הצדדים ובית המשפט לא יביא אותה בכלל חשבון. העובדות הפרושות בכתב האישום המתוקן מחייבות לא רק את המאשימה או את בית המשפט אלא שהן מחייבות גם את הנאשם. כידוע, הודאת הנאשם בכתב האישום מבטאת הסכמה לתכניו ואף הצהרה כי לא נשמטה עובדה או נסיבה שיש ביכולתה לסייע לו.

36. כתוצאה ממעשיו של הנאשם נגרמה למתלוננת חבלה בפניה, בדמות אדמומיות מתחת לעין שמאל.

למרבה המזל, תוצאות המעשה אינן נמצאות ברף חומרה גבוהה והמתלוננת לא נזקקה לטיפול רפואי. עם זאת, יש לזכור כי הפגיעה אינה מתמצה במישור הפיזי והפגיעה הנפשית והמנטלית היא קשה בהרבה. פגיעה זו הנסתרת מהעין, חמורה פעמים רבות מהסימנים שנותרים על גופן של קורבנות העבירה והם גלויים לעין.

37. לאור כל האמור בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, מידת הפגיעה בערכים המוגנים ובמדיניות הענישה הנהוגה מצאתי לקבוע את מתחם העונש ההולם כעתירתה ההגונה של המאשימה בין 3 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד לשנת מאסר וענישה נלווית.

גזירת העונש המתאים לנאשם

38. לא מצאתי כי קיימים שיקולים לסטייה מהמתחם לקולה או לחומרה, לפיכך, יש לקבוע עונשו של הנאשם בתוך המתחם תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 לא לחוק העונשין) כדלקמן:

39. הנאשם יליד 1980 נשוי ואב לשתי בנות. עובד בעבודות מזדמנות (לא הוצגו אישורים) ואין לחובתו הרשעות קודמות. הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן, מבלי שגובשה הסכמה לעניין העונש. היה בהודאה זו לחסוך זמן שיפוטי יקר וחשוב מכך היה בהודאה זו לחסוך את שמיעת עדות המתלוננת שלבטח הייתה צפויה להיות מורכבת.

40. למרבה הצער, ועל אף שהנאשם הופנה לשירות המבחן, אי אפשר להציע על אופק שיקומי. התמונה המשתקפת מתסקיר שירות המבחן מורכבת, הדברים פורטו בהרחבה לעיל ולא מצאתי טעם לשוב ולפרטם. בקצרה, להתרשמות שירות המבחן, ישנם יחסי תלות בין הנאשם והמתלוננת והם נעדרים עורף משפחתי בישראל. הנאשם מחזיק בתפיסות פטריארכליות, ניכרים קשיים במצבי תסכול, בתקשורת בין אישית, קשיים בוויסות דחפים והתנהגות אימפולסיבית ואלימה. הנאשם מסייע למתלוננת מבחינה בירוקרטית וניכר כי תלויה בו מבחינה כלכלית. ייתכן כי זוהי הסיבה לחששה של המתלוננת לשתף פעולה עם שירות המבחן ולכך הקפידה לציין כי אינה רואה בעיתיות בתחום האלימות או האלכוהול.

41. חרף פרק הזמן הלא מבוטל שחלף ממועד ביצוע העבירה הנאשם טרם הביע התנצלותו בפני המתלוננת על המעשה הפוגעני והמכוער והוא אף לא מצא לנכון לומר אפילו לא מילת סליחה גם לא בדברו האחרון. על אף נזקקות טיפולית בתחום האלימות הזוגית, שלל הנאשם מכל וכל אפשרות שכזו, הביע חשדנות כלפי הממסד וטען כי אין למדינה זכות להתערב בענייניו האישיים.

42. אין צורך לומר כי באם היה אפשר להצביע על צעדים משמעותיים בהיבט השיקומי היה בכך כדי להצדיק גזירת דין בתחתית מתחם העונש ההולם, אם לא למטה מכך. זה אינו המצב כאן, וצודקת המאשימה כי המלצת שירות המבחן אינה עולה בקנה אחד עם תוכנו של התסקיר.

43. שירות המבחן התקשה להעריך את רמת הסיכון, במקרה דנן. אפשר שהדבר נובע מחוסר שיתוף הפעולה

מצד הנאשם כמו גם מצד המתלוננת, והעובדה כי הנתונים העומדים בפניו חלקיים. על כל פנים, הערכת הסיכון להישנות עבירות שמורה לבית המשפט ותסקיר המבחן מהווה כלי עזר בלבד. בעניינינו, בהינתן אופי העבירה ותוצאותיה, הרקע לביצועה, דפוסי הנאשם, תפיסותיו הפטריארכליות והנוקשות מחשבתית, העדר היכולת להתנצל ולהביע אמפטיה - מלמדים על רמת סיכון שאינה מבוטלת.

44. מכאן ניכר כי השיקולים המרכזיים, שלא לומר הבלעדיים, שעמדו לנגד עיני שירות המבחן הם העדר עבר פלילי והחשש מפגיעה בפרנסת המשפחה, בעוד שחומרת העבירה ותוצאותיה נדחקו לפינה. נכון כי מדובר בשיקולים חשובים, אך אין הם בלעדיים או מכריעים ולבטח אין יתר שיקולי הענישה, ובהם גמול והרתעה, נסוגים מפניהם. למותר להזכיר כי השיקולים לאורם פועל שירות המבחן במלאכת גיבוש המלצותיו, אינם בהכרח חופפים באופן מלא למגוון השיקולים שבית המשפט נדרש לאזן ביניהם בגזירת העונש.

45. אכן חלפו שנים ממועד ביצוע העבירות (2019) ועד למועד גזר הדין אך הנאשם הוא הגורם העיקרי שלא לומר הבלעדי, להתמשכות ההליכים. זכותו של הנאשם לנהל את ההליך כראות עיניו אך הוא לא יוכל ליהנות מההקלה בשל חלוף הזמן. המשפט התנהל משך חודשים רבים (מידי), במהלכם בלט הקושי של הנאשם לשתף פעולה, הן אל מול שירות המבחן והן אל מול הממונה על עבודות שירות, ודומה שאף אל מול בא כוחו. בית המשפט דחה את הדיונים מעת לעת, על מנת שההליכים אל מול הגורמים השונים ימצו, ללא הועיל. הנאשם אף הביע דעתו בגילוי לב כי אינו מעוניין כלל ועיקר לבחון אפשרות ריצוי העונש בדרך של עבודות שירות, וזוהי זכותו.

46. התנהלות זו של הנאשם אשר הובילה להתמשכות ההליכים, ממחישה את חוסר התובנה בפסול במעשה, לענישה המתבקשת ממנו שלא לומר מתחייבת ממנו. העובדה כי כל ההסברים של בא כוח הנאשם ושל בית המשפט על משמעות הסירוב נתקלו בחומה בצורה, מלמדים אף הם על קיבעון ונוקשות מחשבתית, בין אם מקורם בהבדלי תרבות ובין אם לאו.

47. בנסיבות העניין, סיום ההליך בדרך של ענישה צופה פני עתיד, מבלי שנלווה לה הליך טיפולי ולו ראשוני, אך ורק בשל חלוף הזמן עשויה לפגוע בשיקולי ההרתעה וכן עשויה לשדר מסר שגוי לפיו גבר יכול להכביד ידו על אישה ולצאת פטור ללא כלום. סיום ההליך בדרך זו אף עשוי להוות תמריץ שלילי עבור נאשמים אחרים, ולהוביל לדחיית סיום ההליכים ככל הניתן ולו לצורך ביסוסה של טענה עתידית בדבר חלוף הזמן במטרה להביא להקלה בעונש. מטעם זה, אני סבורה כי יש לבחון בזהירות יתרה, טענות בדבר חלוף הזמן מיום ביצוע העבירות ועד לסיומו של ההליך הפלילי, וככלל, להעניק להן משקל מוגבל.

48. לאור כל האמור, ובהינתן כי הנאשם סיכל במו ידיו, פעם אחר פעם, כל אפשרות להשתתף מאסר בעבודות שירות, יושת עליו מאסר בפועל. בכך, אין לנאשם אלא להלין על עצמו. בשים לב לנימוקים שעומדים לטובת הנאשם, והואיל הנאשם מעולם לא עמד לדין ובשל כך שכליאה ממשית קשה יותר לנאשם ולמשפחתו, לא אמצה עמו את הדין.

תוצאה

49. לאור כל האמור, אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 4 חודשי מאסר בפועל. הנאשם יתייצב ביום 11.9.2023 עד לא יאוחר מהשעה 10:00 לריצוי עונשו במתקן הכליאה הדרים בצירוף תעודה מזהה והעתק מגזר הדין.

ב. 6 חודשי מאסר אותם לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים עבירות אלימות מסוג פשע.

ג. 3 חודשי מאסר אותם לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים עבירות אלימות מסוג עוון לרבות איומים.

מאחר שאין במעשי הנאשם היבטים כלכליים, וכאשר בני הזוג מנהלים כיום משק בית משותף, לא מצאתי להשית עליו רכיב כלכלי.

ניתן בזאת צו כללי למוצגים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי כחוק .

ניתן היום, כ"ט תמוז תשפ"ג, 18 יולי 2023, בהעדר הצדדים.